

CIMITIRELE SOLDAȚILOR PRIZONIERI DE RĂZBOI CA OBIECT DE STUDIU ÎN ȘCOALĂ

Ana-Maria DOLGOȘ,
profesoară de istorie și limba latină, grad didactic definitivat,
Colegiul Tehnic de Comunicații Nicolae Vasilescu-Karpen, Bacău, România,
e-mail: anamaria13p@yahoo.com

Summary

It is necessary that one should know the historical past of their people, it is a proof of patriotism. "A people that do not know their history is similar to a child that does not know their parents." (N. Iorga). The present paper wishes to bring to class the issue of prisoners of war who, due to the difficult conditions of detention, did not survive. Some of them were buried in common graves, others in the civil cemeteries of the respective place, and others rest in military cemeteries. These cemeteries are part of the national and universal cultural heritage. Certain projects are developed that aim at passing several of these cemeteries in UNESCO world heritage. The students must be aware of the importance of the prisoners of war in order to

have a comprehensive image regarding their historical past. Also, they should know the potential value of the monuments dedicated to them. We, as teachers, wish to cultivate and develop their feelings of patriotism, the sense of belonging to a people, of pride, and civic spirit.

This optional subject is moreover beneficial due to the fact that we are in the year of the Centenary and the study also focuses on the cemeteries/ graves from World War I.

Key words: *cemeteries, war prisoners, patriotism, heritage.*

Scopul acestui studiu este de a prezenta semnificația monumentelor și operelor comemorative închinat soldaților prizonieri de război ce au decedat în captivitate, în secolul al XX-lea. Cimitirele și mormintele sunt catalogate ca fiind elemente de patrimoniu *in situ*, dar totodată, unele elemente funerare se pot regăsi și ca bunuri de patrimoniu mobil. Am propus acest demers istoric având ca temă patrimoniul, deoarece în procesul educațional este o carență în ceea ce privește metodele participative ce se impun în cazul unei lecții desfășurate în cadrul unui patrimoniu *in situ*.

Oportunitatea de a studia această temă mi-a fost oferită de *Curriculumul național*. Curriculumul național din România reprezintă ansamblul experiențelor de învățare, prin care o școală asigură realizarea idealului educațional și a finalităților învățământului¹; este alcătuit din două segmente: curriculum nucleu și curriculum

¹ Prezentare curriculum, <http://oldsite.edu.ro/index.php/articles/10765> (accesat 10.06.2018).

la decizia școlii. CDS conferă școlii dreptul de a decide asupra unui fragment din Curriculumul oficial; reprezintă emblema puterii reale a școlii²; presupune o stare de normalitate prin acceptarea diferenței; permite crearea unui etos propriu ce conferă diferența în cadrul școlii românești la început de mileniu III³.

Astfel, am ales să realizez un opțional ca disciplină nouă pentru ciclul liceal. De ce aceasta temă? Motivația a fost una care privește mai multe aspecte: temele inedite sunt preferate de către elevi; cu ocazia anumitor evenimente (Ziua Eroilor, Ziua Națională, Centenarul) se amintește doar de eroii căzuți pe câmpul de luptă și, nu în ultimul rând, dorința de a renunța la liniaritatea orelor de istorie și de a aborda noi modalități de lucru. Opționalul conține elementele de structură ce se impun unui CDS, este împărțit în două secțiuni principale: Monumente și opere comemorative din Primul Război Mondial dedicate prizonierilor de război și monumente comemorative din Al Doilea Război Mondial. (Anexa)

Pentru a evidenția importanța deosebită a acestei teme, am ales să prezint din cadrul acestui opțional un studiu de caz care cuprinde atât rolul acestor monumente, cât și metoda folosită în procesul educațional.

Studiu de caz. În cadrul procesului de predare – învățare un rol important îl au elevii. Aceștia, pentru a-și dezvolta abilitățile de comunicare, dar și pentru a-și lărgi orizontul de cunoștințe, sunt îndrumați și coordonați să descopere singuri modul în care s-au desfășurat anumite evenimente. În această ecuație, profesorul ajunge să aibă, în procesul educațional, rolul de *arbitru*. Evident, acest studiu este atins pe parcursul anului școlar și nu de la început. Metodele folosite în atingerea acestui scop sunt investigația, studiul de caz, expunerea, conversația euristică, problematizarea. În ceea ce privește studiul de caz, acesta este o metodă modernă și confruntă elevul cu o situație reală de viață, prin a cărei observare, înțelegere, interpretare, urmează să realizeze *un progres în cunoaștere*⁴. Studiul de caz presupune mai multe variante (metoda situației, a incidentului), care vor fi abordate progresiv, după gradul de angajare al elevilor⁵. Din cadrul temelor din opțional, ce vor fi studiate pe parcursul unui an școlar, am ales să prezint *Cimitirul de la Soutz matt*, dat fiind și faptul că suntem în anul Centenarului.

Etapele studiului de caz:

1. *Planificarea studiului de caz* (de către profesor, prin consultarea elevilor): programarea temei și stabilirea termenelor intermediare și finale de realizare a ei; stabilirea grupelor de lucru; întocmirea planului tematic al studiului de

² Ghid metodologic pentru aplicarea programelor școlare din aria curriculară *Om și societate-învățământ liceal*. București: Aramis Print S.R.L., 2001, p. 18.

³ Ibidem, p. 19.

⁴ Ștefan, Păun. *Didactica istoriei*. București: Corint, 2007, p. 161.

⁵ Constantin, Cucoș (coord.), *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*. Iași: Polirom, 2008, p. 366.

caz, care va cuprinde principalele ipoteze, idei, informații, argumente pro sau contra tezei/tezelor puse în discuție; stabilirea bibliografiei.

2. *Cercetarea propriu-zisă a temei*: stabilirea atribuțiilor individuale și de grup; parcurgerea materialului bibliografic; utilizarea tehnicilor de documentare: cărți (din librării, biblioteci personale, școlare sau publice), dicționare și enciclopedii, reviste și publicații periodice, buletine de informare, informații de pe Internet și din mijloacele de comunicare audio-video (radio, televiziune); întocmirea fișelor de lectură, a unor jurnale de lectură și de documentare, alcătuirea unor planșe, portofolii, mape, care prezintă aspecte secvențiale ale temei; selectarea și structurarea materialului informativ; redactarea referatului final, prin folosirea informațiilor/referatelor secvențiale întocmite de toți membrii grupului; întocmirea mapei cu materialele documentare și cu referatele întocmite; consultări privind modalitatea de prezentare a concluziilor⁶ (referate individuale sau o lucrare colectivă).
3. *Finalizarea studiului de caz*: prezentarea concluziilor cercetării, prin referate individuale sau printr-un referat colectiv; angajarea colegilor din clasă la discuții sub forma unei dezbateri; evaluarea activității și a calității materialelor prezentate și eventuala notare a elevilor din grup și a acelor care au participat la discuții sau au elaborat noi eseuri.

Cimitirul soldaților prizonieri de război români de la Soultzmatt. Studiu de caz.

Plan tematic

1. *Definirea termenilor*: prizonieri de război, monumente, cimitire.
2. *Între uitare și aducere aminte*.
3. *Despre cimitirul soldaților prizonieri de război români de la Soultzmatt*.
  - a. *Scurt istoric*.

În Primul Război Mondial, mii de soldați au fost făcuți prizonieri după cumplitele bătălii din Carpați și din Muntenia, în lunile octombrie și noiembrie 1916. După ce au căzut prizonieri, ostașii români au fost transportați în vagoane de vite, în condiții cumplite de frig, malnutriție și lipsă totală de igienă, în Germania, unde au fost repartizați în lagăre de muncă. Peste 2000 dintre aceștia au fost, apoi, internați în tabere de muncă situate în Alsacia și Lorena, care s-au dovedit a fi, în final, adevărate lagăre ale morții. Astfel, 2344 de prizonieri români au decedat în perioada ianuarie 1917 – decembrie 1918, dintre care 1180 în Alsacia și 1164 în Lorena. Au murit de frig, de foame, din cauza muncii istovitoare și lipsei totale a unei minime asistențe medicale⁷. Un factor care a contribuit în mod hotărâtor la aceste dispariții masive a

⁶ Ibidem, p. 367.

⁷ Jean, Nouzille, *Calvarul prizonierilor de război români în Alsacia și Lorena, 1917-1918*. București: Semne, 1997, p. 27.

fost faptul că în iarna 1916-1917 s-au înregistrat lungi perioade cu temperaturi negative⁸, în jurul valorii de minus 20 grade.

Elevii, pe baza surselor documentare, dar și pe baza informațiilor furnizate de către profesor, vor descoperi și vor expune în portofoliu, contextul istoric și cauzele care-au dus la prizonieratul acestor soldați.

b. *Poziționare geografică.* Comuna Soultzmatt se situează într-o vale, la puțin mai mult de 20 km sud-vest de Colmar și aproximativ 10 km de Guebwiller. Situl cimitirului militar românesc din Soultzmatt este situat în locul numit Gauchmatt, în afara comunei, la 2 km la vest de centrul orașului, în pădurea comunală. Necropola a fost construită la 390 m altitudine, pe o terasă în ușoară pantă, aproape de izvorul Quierenbach. Cimitirul militar din Soultzmatt este cea mai mare necropolă militară românească din Franța, situată în Val de Pâtre, în comuna Soultzmatt, la mai puțin de 0,8 km de centrul orașului și la aproximativ 6 km de Guebwiller, necropola militară națională română se află în mediu forestier. În acest loc sunt îngropați 693 prizonieri de război, morți în captivitate. În apropiere, se află capela din Val de Pâtre, construită la 390 m altitudine, pe o terasă ușor în pantă, aproape de izvorul Quierenbach, unde se aflau rămășițele acestor prizonieri înainte de înhumarea lor⁹. Elevii au la dispoziție informațiile oficiale de pe site-ul MAI, precum și fișa în franceză a cimitirului care conține informații oficiale.

c. *Caracteristici arhitecturale.* Această necropolă are 562 de morminte individuale și două osuare (131 de corpuri). Este singura de pe frontul din Occident dedicată prizonierilor români. Este originală prin planul poligonal, scenografie, prin pietrele crucilor latine de influență ortodoxă și prin cele două osuare depășite în înălțime de crucile aflate mai sus decât pietrele. Intrarea principală, prelungită cu un portic din lemn, se deschide spre un cimitir mărginit de un gard viu și arbori de esență diferită. Crucile latine albe cu trei frunze (treflate) se împart în 8 secțiuni, de o parte și de alta a brațelor crucii. Fiecare dintre ele are o placă pe care sunt numele și prenumele soldatului, statutul de prizonier român, matricola și data decesului. Deasupra, se află un medalion cu simbolurile familiei regale românești. La marginea aleii centrale, se află un crucifix pus pe un pedestal făcut din pietre. La picioare, trei plăci din marmură conțin povestea suferinței prizonierilor de război români pe câmpurile de luptă din vest. Prima precizează că «cei 687 de prizonieri români, îngropați în acest cimitir, au murit aproape toți din ianuarie până în iunie 1917. Ei au cunoscut foamea, lipsurile și torturile.» A doua piatră amintește că «Comitetul din Alsacia al

---

⁸ Ibidem, p.28.

⁹ Association «Paysages et Sites de mémoire de la Grande Guerre»
http://www.paysages-et-sites-de-memoire.fr/wp-content/uploads/2017/04/Fiche_HR07.pdf
(accesat 10.06.2018).

mormintelor românești a fost însărcinat de guvernul României cu reunirea mormintelor românești împrăștiate în 1919 în 35 de orașe și comune din Alsacia. Exista dovada că cei înmormântați acolo au murit în urma unor suferințe puternice.» Pe a treia se află o mărturie a simpatiei reginei Maria a României «soldați români, departe de țara voastră pentru care v-ați sacrificat, odihniți-vă în pace, în glorie, în acest pământ care nu vă este străin.» Nu departe, se găsește o statuie din bronz în memoria reginei Maria, care îi omagiază opera¹⁰. Toate aceste detalii, elevii le vor afla din sursele documentare, surse web, studiind materiale/lucrări din domeniul artei și al istoriei. Apoi le vor discuta și le vor sintetiza într-o scurtă lucrare.

d. Elemente de originalitate. Originalitatea unor elemente arhitecturale au fost evidențiate de către elevi, pe baza studierii fotografiilor de epocă, dar și recente, surselor documentare, surselor web, studiind materiale/lucrări din domeniul artei și al istoriei, ei realizând o comparație între cum a fost și cum este actualmente acest cimitir, care este starea în care se află crucile, dar și monumentele și plăcile comemorative (extrag din *subpunctul c.* informațiile de care au nevoie pentru a evidenția reperele arhitecturale ale ansamblului).

e. Impactul studiului asupra elevilor. Elevii trebuie să conștientizeze că în viața fiecărui popor sunt fapte de extremă importanță de care depinde câteodată însăși existența lui, trebuie să realizeze că istoria este plină de tragism, de realități neștiute, că acești prizonieri sunt niște eroi care și-au jertfit viața pentru țară, neam și libertate. Ei au o datorie morală față de acești eroi, trebuie să demonstreze iubire față de țară, trebuie să știe că aceste locuri sunt încărcate de durere, lacrimi, de sânge, de istorie și că eroii trebuie respectați.

Bibliografie:

1. Cucuș, Constantin (coord.), *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*. Iași: Polirom, 2008.
2. *Ghid metodologic pentru aplicarea programelor școlare din aria curriculară Om și societate-învățământ liceal*. București: Aramis Print S.R.L., 2001.
3. Nouzille, Jean, *Calvarul prizonierilor de război români în Alsacia și Lorena 1917-1918*. București: Semne, 1997.
4. Păun, Ștefan, *Didactica istoriei*. București: Corint, 2007.

Surse web:

5. Association «Paysages et Sites de mémoire de la Grande Guerre»
http://www.paysages-et-sites-de-memoire.fr/wp-content/uploads/2017/04/Fiche_HR07.pdf (accesat 10.06.2018)
6. Prezentare curriculum

¹⁰ Ibidem.

<http://oldsite.edu.ro/index.php/articles/10765> (accesat 10.06.2018)

Anexa 1

CURRICULUM LA DECIZIA ȘCOLII – *Cimitirele soldaților prizonieri de război*

ARGUMENT

Cursul opțional *Cimitirele soldaților prizonieri de război* se adresează elevilor din ciclul inferior și superior al liceului, profil *Științe Sociale* și are drept scop însușirea, și mai apoi aprofundarea unor aspecte importante ale istoriei românilor, precum și ale istoriei universale din secolul al XX-lea.

Acest curs propune un demers complementar cursului de istorie studiat în cadrul trunchiului comun al ariei curriculare *Om și societate*. De asemenea, prin competențele generale și specifice pe care le formulează, această programă are ca scop să dezvolte elevilor comunicarea, gândirea critică, competențele sociale și civice, prelucrarea și utilizarea în diferite contexte a unor informații complexe. Cursul încearcă să scoată în evidență prețul plătit de înaintașii noștri pentru apărarea țării, să dezvolte elevilor sentimente de patriotism, mândrie, de conștientizare a consecințelor tragice ale războiului, importanța comemorării și cinstitii acestor eroi. Analiza evenimentelor care au dus la situația de prizonierat, precum și a situației actuale a cimitirelor unde și-au găsit somnul de veci prizonierii ce au murit în lagăre, cimitire, care fac parte din patrimoniul național și universal, permite achiziția și consolidarea de cunoștințe, care să contribuie la o mai bună înțelegere a tragismului evenimentelor din sec. al XX-lea. De asemenea, permite exersarea unor competențe ce au o directă legătură cu rolul pe care l-au avut prizonierii de război în istoria sec. al XX-lea, precum și consolidarea componentei educaționale a angajamentului civic de a aduce în memoria elevilor jertfa acestor eroi.

Finalitatea acestui demers didactic rămâne, însă, completarea cunoștințelor elevilor, cunoștințe ce-i ajută să-și lărgască orizontul cunoașterii și să deprindă abilități și interes pentru cercetarea unor fapte istorice.

Structura programei

- Notă de prezentare.
- Valori și atitudini.
- Competențe generale.
- Competențe specifice și conținuturi asociate.
- Sugestii metodologice.
- Bibliografie orientativă.

Notă de prezentare

Curriculum-ul opțional „*Cimitirele soldaților prizonieri de război*” a fost conceput având în vedere următoarele elemente:

- Se adresează elevilor din **ciclul superior** al liceului.
- Este alcătuit astfel încât să fie parcurs într-un **an școlar, o oră pe săptămână**.
- Susține **finalitățile cursului general de istorie** prin setul de valori și atitudini propus, și prin competențele specifice pe care le promovează.
- Propune un **demers didactic** care are în vedere perspective multiple asupra istoriei, probleme sensibile și controversate ale istoriei romanilor, utilizarea surselor multiple de informare și documentare.
- Conținuturile acestui curs au fost alese după două criterii:
  - ele reprezintă o **abordare complementară** la temele care tratează istoria românilor și pe care elevii le studiază pe parcursul liceului în cadrul cursului general de istorie;
  - valoarea educativă pe care o transmite elevilor.
- Temele au în vedere educarea elevilor pentru **utilizarea resurselor care susțin învățarea permanentă, a terminologiei** tot mai vaste, precum și îndemnul de a se implica în **reconstituirea** proceselor și fenomenelor istorice.

Valori și atitudini

- Cultivarea respectului și a unei atitudini pozitive față de istoria națională și universală.
- Abordarea tolerantă a opiniilor și argumentelor celorlalți.
- Cultivarea unei atitudini pozitive față de limba și istoria românilor în context european și național.
- Coerență și rigoare în gândire și acțiune.
- Stimularea gândirii autonome, reflexe și critice în raport cu diverse mesaje receptate.
- Relaționarea pozitivă cu ceilalți.

Competențe generale

1. Utilizarea adecvată și eficientă a limbajului istoric în diferite contexte și forme de comunicare.
2. Folosirea metodelor și surselor de istorie în contexte variate ale istoriei (timp, spațiu).
3. Dezvoltarea și cultivarea demersurilor de educație civică și democrație prin studierea și valorificarea noțiunilor istorice.
4. Folosirea resurselor necesare educației pe tot parcursul vieții.

Competențe specifice și conținuturi

Competențe specifice	Conținuturi
1.2. Formularea în scris și oral a unor opinii referitoare la o temă de istorie.	România și Primul Război Mondial
2.1. Analiza critică și comparativă a surselor istorice.	• România și marile alianțe la începutul secolului al XX-lea • Context internațional

3.2. Identificarea de argumente cu privire la un subiect istoric. 4.1. Utilizarea surselor pentru a construi/identifica perspective multiple în legătură cu o situație/personaj cu scopul de a realiza o sarcină de lucru.	• Participarea României la Primul Război Mondial
1.1. Folosirea limbajului adecvat în comunicarea orală sau scrisă. 3.1. Formularea de opinii proprii cu privire la fapte și procese istorice susținute de argumente desprinse din sursele istorice.	România sub ocupația Puterilor Centrale <i>Studiu de caz:</i> Frontul de acasă. <i>Studiu de caz:</i> Prizonierii de război.
1.1. Folosirea limbajului adecvat în comunicarea orală sau scrisă. 2.1. Analiza critică și comparativă a surselor istorice. 3.1. Formularea de opinii proprii cu privire la fapte și procese istorice susținute de argumente desprinse din sursele istorice. 3.3. Analiza comparativă de spații și perioade istorice 4.1. Utilizarea surselor pentru a construi/identifica perspective multiple în legătură cu o situație/personaj cu scopul de a realiza o sarcină de lucru.	Monumente și opere comemorative din Primul Război Mondial dedicate prizonierilor de război • Localizare • Semnificație • Caracteristici comune/particulare • Prizonierii de război români din cimitirele din Europa/România
2.1. Analiza critică și comparativă a surselor istorice. 3.3. Analiza comparativă de spații și perioade istorice. 4.1. Utilizarea surselor pentru a construi/identifica perspective multiple în legătură cu o situație/personaj cu scopul de a realiza o sarcină de lucru.	Cimitire de soldați prizonieri de război din vestul Europei • Austria <i>Studiu de caz:</i> Neusiedl am See (Burgenland). • Franța <i>Studiu de caz:</i> Soultzmatt. • Germania <i>Studiu de caz:</i> Mannheim. • Belgia
1.1. Folosirea limbajului adecvat în comunicarea orală sau scrisă. 2.1. Analiza critică și comparativă a surselor istorice. 3.1. Formularea de opinii proprii cu privire la fapte și procese istorice susținute de	România în Al Doilea Război Mondial • Context internațional • Acțiuni militare la care a participat România • Perioada 1941-1944 • Ocupația militară sovietică

argumente desprinse din sursele istorice. 4.1.Utilizarea surselor pentru a construi/identifica perspective multiple în legătură cu o situație/personaj cu scopul de a realiza o sarcină de lucru. 4.2.Identificarea aspectelor trecutului ce pot contribui la înțelegerea prezentului.	1944-1947
1.2.Formularea în scris și oral a unor opinii referitoare la o temă de istorie. 3.1.Formularea de opinii proprii cu privire la fapte și procese istorice susținute de argumente desprinse din sursele istorice. 3.3.Analiza comparativă de spații și perioade istorice. 4.3.Realizarea unor conexiuni între istoria lumii - istorie națională - istorie locală.	Monumente și opere comemorative din Al Doilea Război Mondial dedicate prizonierilor de război • Localizare • Semnificație • Caracteristici comune/particulare • Prizonieri de război români din cimitire
1.2.Formularea în scris și oral a unor opinii referitoare la o temă de istorie 2.1.Analiza critică și comparativă a surselor istorice. 3.2.Identificarea de argumente cu privire la un subiect istoric. 3.3.Analiza comparativă de spații și perioade istorice. 4.1.Utilizarea surselor pentru a construi/identifica perspective multiple în legătură cu o situație/personaj cu scopul de a realiza o sarcină de lucru. 4.2.Identificarea aspectelor trecutului ce pot contribui la înțelegerea prezentului. 4.3.Realizarea unor conexiuni între istoria lumii - istoria națională - istoria locală.	Cimitirele soldaților prizonieri de război • Federația Rusă <i>Studiu de caz:</i> Rossoșka • Germania • România <i>Studiu de caz:</i> Cimitirul româno-german din Focșani. • Republica Moldova <i>Studiu de caz:</i> Interpretarea documentelor ce conțin informații despre cimitirul de prizonieri din Bălți. <i>Studiu de caz:</i> Ce s-a întâmplat cu cimitirele prizonierilor de război din Chișinău?
1.1.Folosirea limbajului adecvat în comunicarea orală sau scrisă. 2.1.Analiza critică și comparativă a surselor istorice. 3.3.Analiza comparativă de spații și perioade istorice.	Studiu comparativ privind monumentele și operele comemorative dedicate soldaților prizonieri de război din cele două războaie mondiale. Concluzii.

Sugestii metodologice. Programa opționalului

Cimitirele soldaților prizonieri de război își propune să răspundă unor finalități ale studierii istoriei în învățământul preuniversitar liceal, care se delimitează prin următoarele idei:

- încurajează elevii să folosească o diversitate de surse, să alcătuiască proiecte și să argumenteze demersul utilizat;
  - regândește rolurile celor doi participanți la demersul didactic: profesorul și elevul;
  - strategii de învățare diversificate;
  - utilizarea cercetării în învățarea istoriei;
  - folosirea unor metode moderne în procesul didactic;
  - folosirea unor elemente complementare de evaluare, pe lângă cele clasice.
- Modalități de realizare a evaluării: continuă și sumativă.
Metode de evaluare: tradiționale și moderne.

Bibliografie:

1. Djuvara, Mircea, *La guerre roumaine 1916-1918*. Paris: Berger-Levrault, 1919.
2. Leahu, Gabriel, Leoveanu, Relu, *Dicționar de termeni istorici*. Bacău: Conexiuni, 1998.
3. Nouzille, Jean, *Calvarul prizonierilor de război români în Alsacia și Lorena. 1917- 1918*. București: Semne, 1997.
4. Negoii, Bogdan, *România și lagărele de prizonieri în timpul primului război Mondial*. Geamana: Tiparg, 2011.
5. Oprișan, I. *Infernul prizonierilor români în Rusia Sovietică, V. I-II*. București: Saeculum, 2014.
6. Stoica, Stan, Mărculeț, Ion et al., *Dicționar biografic de istorie a României*. București: Meronia, 2008.
7. Ștefan, Gheorghe, *Prizonierii români pe frontul de est în cel de-al Doilea Război Mondial*. Iași: Editura Universității „Al. I. Cuza”, 2004.
8. *Tragedii și suferințe neștiute. Prizonieri de război și internați civili în România 1917- 1919*. Documente elvețiene, ediție și cuvânt înainte de Andrei Șiperco. București: Oscar Print, 2003.